

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 7, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 657.422.1

*В. О. Мельниченко,
Національний університет харчових технологій*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

*V. O. Melnichenko,
National University of food technologies*

METHODOLOGICAL BASIS OF ACCOUNTING OF CASH FLOWS

У статті висвітлюється сутність грошових потоків, досліджено питання щодо удосконалення методології обліку грошових коштів, а також розкривається потреба і значимість грошових розрахунків в сучасних умовах господарювання.

In this work the essence of cash flow, investigated the issue of improving the methodology for accounting of funds, and revealed the need and importance of cash payments in the current economic conditions.

Ключові слова: грошові потоки, державне регулювання, готівка, касові операції, безготівкові розрахунки.

Keywords: cash flow, government regulation, cash, cash transactions, non-cash payments.

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, що є результатом неперервного циклічного руху грошових потоків. Однією із проблем, що виникають перед підприємствами в сучасних умовах, є відновлення і збереження динаміки циклів операційної, інвестиційної і фінансової діяльності, що є запорукою необхідної ліквідної позиції підприємства і реалізації його попиту на кошти. Вирішення цієї проблеми неможливе без глибоких досліджень економічних механізмів, що визначають грошові потоки кожного окремого суб'єкта господарювання. Таким чином, існує нагальна потреба в розробці методики обліку, контролю і аналізу грошових потоків, підвищенні наукової обґрунтованості прийняття фінансових рішень в умовах нестабільності та ризику, розробці системи аналітичних і модельних засобів управління коштами. Необхідність в організації обліку, контролю та економічного аналізу грошових потоків на підприємствах обумовлена існуванням практичних потреб фінансового управління, що стоять на рівні проблеми виживання окремих підприємств, галузей і виходу із кризового стану економічної системи в цілому.

Питання теорії та практики обліку, контролю грошових коштів досліджують так автори як Ткаченко Н.М., Марочкіна А.М., Бутинець Ф.Ф., Грабова Н.М., Завгородній В.П., Кулаковська Л.П., Піч Ю.В. Питання економічного аналізу грошових потоків висвітлюються ширше в роботах зарубіжних авторів і частково у вітчизняних спеціалізованих виданнях. Свій внесок у розробку аналітичного забезпечення управління грошовими потоками зробили вітчизняні економісти: Бланк І.О., Голов С. Ф., Лігоненко Л.О., Литвин Б. М., Мних С.В., Нусінов В. Я., Ситник Г.В., Суторміна В. М., Шкарабан С. І. та інші. Водночас у вітчизняному доробку бракує окремих комплексних завершених досліджень з питань управління грошовими потоками, які б розширили межі традиційного аналізу, сформулювали конкретні підходи до розробки аналітичного забезпечення управління ними, запропонували конкретні шляхи виходу підприємств із стану неплатоспроможності тощо.

Актуальність теми даної роботи полягає в тому, що грошові потоки відіграють важливу роль в виробничо-господарській діяльності підприємства. Так, за допомогою грошових коштів підприємство в процесі своєї діяльності може закупляти сировину, основні засоби, тим самим нарощувати обсяги виробництва продукції (виконання робіт і надання послуг), що в наш час ринкової економіки дуже важливо, розраховуватись з працівниками по оплаті праці і т.д. Але для того, щоб підприємство мало можливість ефективно використовувати наявні у нього грошові кошти, потрібно правильно організувати їх облік і здійснювати контроль за витратами.

Основними завданнями обліку грошових коштів є: виконання операцій з грошовими коштами за розрахунками з постачальниками, покупцями; контроль за дотриманням касової і розрахункової дисципліни; своєчасне і правильне документальне оформлення операцій з руху грошових коштів, щоденний контроль за збереженням готівки і цінних паперів у касі підприємства; інвентаризація грошових коштів і відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку; дотримання стандарту бухгалтерського обліку № 4 "Звіт про рух грошових коштів" та надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися в грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Очевидно, що брак досвіду функціонування підприємств України в ринкових умовах, недостатнє вирішення проблеми управління їх грошовими потоками як в методологічному, так і в прикладному аспектах призводять до того, що у вітчизняній практиці аналізу рух коштів практично не береться до уваги. Це зумовлює ігнорування найбільш важливої – динамічної частини бізнесу і породжує низку серйозних проблем, пов'язаних з необґрунтованістю та хаотичністю управління і загостренням загальної проблеми неплатежів.

Основними нормативними актами, що регламентують здійснення операцій з грошовими коштами є:

1. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління Нацбанку України від 15.12.2004 р. № 637 (зареєстрованою в Міністерстві України 13-01.2005 р. за № 40/10320, за текстом - Положення № 637) із наступними змінами та доповненнями.
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті від 21 січня 2004 року за № 22 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 березня 2004 р. за №377/8976).
3. Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 12 червня 1995 року за № 436/95 із наступними змінами та доповненнями.
4. Постанова Правління Національного банку України «Про встановлення граничної суми готівкового розрахунку» від 09 лютого 2005 року за №32 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 18 квітня 2005 р. за № 410/10690).

У процесі господарської та іншої діяльності підприємства постійно вступають у взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання при здійсненні угод, що оформлюються і закріплюються договорами: з постачальниками - за одержання від них товарно-матеріальні цінності, з покупцями - за придбані ними товари, з банками - за одержання коштів і погашення кредитів, з іншими юридичними та фізичними особами - за транспортні та інші послуги, електроенергію, паливо тощо, з працівниками - із заробітної плати, наданих їм позик тощо.

Відносини між підприємствами, які виникають внаслідок кругообігу господарських засобів, називаються розрахунками. Вони опосередковують розподіл і перерозподіл суспільного продукту, перехід його з товарної форми в грошову, і навпаки. Початковою і кінцевою ланкою кругообігу засобів, який включає придбання товарів, виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, а також їх продаж і отримання виручки, виступають грошові кошти, які є найбільш ліквідними активами.

Господарська діяльність складається з багатьох господарських операцій, що є певними моментами безперервних змін коштів господарства або джерел їх утворення. Під час цієї діяльності у підприємства виникають найрізноманітніші господарські зв'язки і розрахунково-платіжні відносини з постачальниками матеріальних цінностей, підрядчиками, покупцями і замовниками своєї продукції, транспортними організаціями, фінансовими установами, працівниками фірми та іншими (як юридичними так і фізичними) особами.

Кошти, що їх використовують для розрахунків, виконуючи функцію міри вартості, засобу обігу, засобу платежу, здійснюють безперервний кругообіг (гроші – товар – виробництво – товар – гроші), повертаються при цьому до своєї первісної форми у вигляді виручки після реалізації продукції, тобто у вигляді грошових коштів.

Гроші постійно здійснюють кругообіг і безперервно знаходяться на всіх стадіях діяльності будь-якого підприємства. Гроші в межах встановлених лімітів можуть знаходитися у вигляді готівки в касі, а інші суми зберігають на рахунках в банках. Частина грошей може бути вкладена в цінні папери з метою одержання доходу від них.

Грошові розрахунки бувають готівкові та безготівкові.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів" під грошовими коштами розуміють готівку, кошти на рахунках в банках і депозити до запитання.

Розрахунки готівкою підприємств між собою та з підприємцями і фізичними особами проводяться як за рахунок коштів, одержаних з кас банків, так і за рахунок готівкової виручки і здійснюються через касу підприємств з веденням касової книги встановленої форми.

Звичайно, що існують певні правила, установлені порядком для здійснення операцій з готівкою. Це - касова дисципліна. Основним документом бухгалтерського обліку встановленої форми, що застосовується для здійснення обліку готівки в касі підприємства є касова книга.

Для здійснення розрахунків готівкою кожне підприємство повинно мати касу.

Каса підприємства - це приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків, а також приймання, видачі, зберігання готівкових коштів, інших цінностей, касових документів.[1, с 45]

Касові операції - операції підприємств між собою та з підприємцями і фізичними особами, що пов'язані з прийманням і видачею готівкових коштів при проведенні розрахунків через касу підприємства з відображенням цих операцій у касовій книзі, книзі обліку розрахункових операцій.[1, с 45]

Безготівкові розрахунки - це перерахування грошових коштів з рахунку підприємства-платника на рахунок підприємства-отримувача. Фінансовим посередником у цих розрахунках виступає банк, який надає послуги своїм клієнтам- підприємствам на договірній основі. [1, с 48]

Повертаючись безпосередньо до грошових потоків, то термін «грошовий потік» - cash-flow (англ.) - з'явився в іноземній літературі по фінансовому аналізу та фінансовому менеджменту наприкінці 50-х років минулого сторіччя. Початково термін використовувався виключно у процесі визначення вартості фінансових активів та оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів. Пізніше грошові потоки набули значно ширшого значення та використання у фінансовій практиці. Останнє було зумовлено поступовим переходом від всебічного дослідження показників прибутковості до розгляду ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, тощо. Тобто визначальним етапом у розвитку економічної категорії «грошовий потік» став перехід до вирішення дилеми «ризик-прибутковість» як запобіжника ймовірного банкрутства та фінансового краху.

Зважаючи на те, що готівкою наші зарубіжні колеги і партнери називають не лише ті гроші, які тримають в руках, тобто касу (cash), а всі без винятку грошові надходження й оплати, що проходять за касовими (готівковими) і банківськими (безготівковими) рахунками підприємства, ми також називатимемо cash-flow весь грошовий потік. "Живі гроші" – такий термін неофіційно використовують у вітчизняній практиці. До "живих грошей" відносять усі надходження і перерахування, що не є бартерним обміном чи тимчасовими боргами, зарахованими до обсягів реалізації чи авансів виданих (дебіторська заборгованість) або неоплачених витрат чи отриманих авансів (кредиторська заборгованість).

Так, Е. Нікбахт та А. Гропеллі наводять спрощене визначення грошового потоку як «міри ліквідності компанії», що складається з «чистого доходу і безготівкових витрат, таких, як амортизаційні відрахування». Наведене плування грошового потоку, з одного боку, розкриває його сутність, з іншого -- основні його складові.

За визначенням Є. Брікхема, «грошовий потік» – це фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом деякого визначеного періоду [11, с. 425].

Ван Хорн Дж. К. розглядає грошовий потік як рух грошових коштів, що має безперервний характер. Він вважає, що поняття грошових потоків можна трактувати по-різному в залежності від завдань аналізу. Грошові кошти і грошові потоки розглядають як готівку або робочий оборотний капітал [12, с. 181-182].

За визначенням Л. О. Коваленко та Л. М. Ремньової «грошові потоки» - це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті виробничо-господарської діяльності підприємств

Тян Р. Б. розглядає грошовий потік як вхідний і вихідний, а різниця між ними утворює прибуток. Вхідний грошовий потік – це надходження від реалізації продукції та інші надходження. Вихідний грошовий потік – це виплата заробітної плати, платежі субпідприємцям і постачальникам та інші.

Бочаров В. В. стверджує, що поняття «грошовий потік» є інтегральним, тобто включає в себе різні види потоків, обслуговуючих господарську діяльність підприємства. Грошовий потік показує рух всіх грошових коштів, які не враховують при розрахунку прибутку: капітальні вкладення, податки на прибуток, штрафи, боргові виплати кредиторам, позичкові та авансові кошти.

Цікавим є визначення, наведене в роботі Т. Л. О. Лігоненка та Г.В. Ситник грошові потоки підприємства - це система розподілених у часі надходжень та витрат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю і супроводжують рух вартості, володіючи зовнішньою ознакою функціонування підприємства [4, с.6].

За визначенням І. А. Бланка, грошовий потік підприємства представляє собою сукупність розподілених надходжень і виплат грошових коштів за окремими інтервалами періоду часу що розглядаються, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності. [5, с. 17].

Запропоноване Терещенком О.О. [6, с.23] визначення поняття «грошові потоки» не є комплексним, оскільки в ньому не знайшли відображення такі фінансові поняття, як прибутковість, рентабельність, ділова активність тощо - результати ефективного управління грошовими потоками підприємства

У працях деяких авторів відсутнє чітке визначення поняття «грошовий потік».

Проналізувавши визначення різних авторів, можна сказати, що грошовий потік -це сукупність розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів та їхніх еквівалентів, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, простору, структури, ризику та ліквідності.

Метою аналізу грошових потоків є виявлення рівня достатності формування грошових потоків та ефективності їх використання.

У авторів, на рахунок основних завдань аналізу грошових потоків співпадають думки, і вони виділяють ось такі завдання:

- виявлення тенденцій та закономірностей розвитку грошових потоків підприємства;

- оцінка ступеню раціонального використання грошових коштів;

- виявлення і запобігання можливості виникнення ситуації банкрутства;

- пошук резервів підвищення ефективності та інтенсивності використання грошових потоків в процесі діяльності підприємства та інші.

Об'єктами аналізу грошових потоків на підприємстві є різні види грошових потоків.

Але і тут вчені-економісти мають різні думки. Деякі з іноземних авторів класифікують грошові потоки залежно від напрямку руху (вхідний, вихідний). Інші класифікують залежно від виду господарської діяльності. Деякі економісти застосовують більш ширшу класифікацію. А. М. оддерьогін вважає об'єктивною необхідністю грошові потоки згрупувати в однорідні цілісні групи і виділити 6 класифікаційних ознак грошових потоків [7, с. 60]. В. В. Бочаров і О. М. Сорокіна застосовують 12 класифікаційних ознак грошових потоків [8, с.100]. Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова та С. Т. Пілецька базуються на класифікації, яку розробив І. А. Бланк [9, с. 84; 10, с. 174]

Класифікація розроблена І. А. Бланком заслуговує на особливу увагу, оскільки даний автор виділяє 19 класифікаційних ознак грошових потоків. На основі класифікації І. А. Бланка та Л. О. Лігоненка, В.В. Ясишена запропонувала класифікацію грошових потоків за 21 ознакою, ось деякі з них: види господарської діяльності, напрями руху грошових коштів, метод розрахунку об'єму грошового потоку, період часу, регулярність здійснення, рівень передбачення, черговість виплат, процес діяльності, законність здійснення та інші.

На основі узагальнення теорії грошового потоку можна запропонувати наступну загальну класифікацію надходжень і витрат. Припливи поділяються на грошові надходження від:

1) операційної діяльності – продажу товарів, робіт та послуг; зменшення оборотних активів та витрат майбутніх періодів, збільшення поточних зобов'язань та доходів майбутніх періодів;

2) інвестиційної діяльності – реінвестицій; продажу основних фондів та нематеріальних активів; відсотки за аванси та позики, надані іншим сторонам, дивідендів як результат придбання акцій та боргових зобов'язань інших підприємств, а також паїв участі в спільних підприємствах та інші надходження від інвестиційної діяльності;

3) фінансової діяльності – збільшення власного капіталу; інкасації дебіторської заборгованості; грошових позик та інших надходжень, пов'язаних з фінансовою діяльністю.

Відпливи поділяються на витрати з:

1) операційної діяльності – купівлі товарно-матеріальних запасів, оплати праці, відрахувань на соціальні заходи; оплати операційних витрат (разом — поточні витрати без амортизації), зменшення поточних зобов'язань та доходів майбутніх періодів, сплати податків та зборів;

2) інвестиційної діяльності – купівлі основних фондів та нематеріальних активів; придбання фінансових інвестицій, наданням позик іншим сторонам, проведенні у звітному періоді капітального ремонту, модернізації та реконструкції основних засобів;

3) фінансової діяльності – погашення позик, сплати дивідендів інші виплати, пов'язані з фінансовою діяльністю.

Основними принципами проведення аналізу грошових потоків є:

- комплексність,

- системність,

- коректність,

- логічність,

- систематизованість,

- оперативність,

- ефективність.

Запропоновані принципи проведення аналізу грошових потоків несуть цілісність у вдосконалення теоретичної бази грошових потоків та будуть сприяти

ефективному управлінню підприємством. Також аналіз літературних джерел показав різний рівень дослідження категорії «грошові потоки». У вітчизняній економічній науці не вироблено єдиного підходу до класифікаційних ознак та видів грошових потоків. Уточнення поняття та описання класифікації надасть змогу підвищити рівень управління грошовими потоками підприємствами.

Однак, для розвитку теоретичних основ аналізу грошових потоків, удосконалення його методології, організації необхідно чітко визначитись з основними етапами проведення аналізу грошових потоків.

Висновки. Проведений аналіз спеціалізованої літератури виявив різний рівень дослідження категорії «грошові потоки» та неоднозначність тлумачення цього поняття, або відсутність визначення взагалі. У вітчизняній економічній науці не вироблено єдиного підходу до ознак і видів класифікації грошових потоків. Уточнення поняття та розширення класифікації грошових потоків дасть змогу підвищити рівень управління грошовими потоками підприємства, що в свою чергу забезпечить його фінансову стабільність та високі темпи розвитку.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що ще не сформовано єдиної теоретичної бази, яка б охоплювала весь комплекс питань, що відображають всі сторони цієї категорії.

За допомогою результатів аналізу грошових потоків і контрольних заходів, здійснених на підприємстві з приводу виявлення відхилень в обліку касових і розрахункових операцій, можна знайти нові раціональніші шляхи використання грошових коштів; запропонувати заходи з мінімізації негативних та оптимізації позитивних грошових потоків; визначити наявність і стан власної заборгованості перед кредиторами та вживати певних заходів з її усунення; встановити проблемні ділянки в управлінні дебіторською заборгованістю.

Проблемами внутрішнього контролю є: необхідність формування єдиних концептуальних засад організації державного фінансового контролю; створення єдиного правового поля розвитку системи фінансового контролю; формування нових і удосконалення діючих форм і процедур фінансового контролю; переходу від контролю, який здійснюється після завершення фінансово-господарських операцій, до контролю, який передуює прийняттю управлінського рішення або здійснюється на стадії його виконання в межах звітного року; розробки комплексу заходів щодо запобігання порушенням з урахуванням оцінки ризиків: об'єктивної оцінки системи управління державними ресурсами, визначення «слабких» ланок у фінансово-господарській діяльності підприємств, установ та організацій, у яких потенційно можуть бути або є порушення, визначення їх причин та обставин, надання керівникам рекомендацій щодо можливих шляхів усунення порушень та недопущення їх у майбутньому; удосконалення методик внутрішнього фінансового контролю; оптимізації організаційних структур суб'єктів внутрішнього фінансового контролю; удосконалення кадрового забезпечення системи фінансового контролю; створення адекватної сучасним умовам інформаційної інфраструктури.

Необхідним заходом є розробка плану контролю за дотриманням касової та розрахунково-платіжної дисципліни та ряду робочих документів, які чітко визначають заходи щодо перевірки наявності грошових коштів і стану заборгованості підприємства (як дебіторської, так і кредиторської), сприяють детальному вивченню первинних документів і визначенню законності господарських операцій. При дотриманні систематичного та наскрізного внутрішньогосподарського контролю за грошовими коштами та розрахунковими операціями підприємство може зменшити витрати на сплату фінансових санкцій, підвищити ефективність управлінських рішень, виявити негативні фактори у вузьких ділянках обліку і цим самим зменшити їх негативний вплив на фінансові результати підприємства та впливати на економію витрат.

Література.

1. Ткаченко Н. М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського обліку / Н. М. Ткаченко. – К.: А.С.К., 2009. – 352 с.
2. Гранова Р. О. Грошові кошти. Розрахунки: Бухгалтерський облік / Р. О. Гранова. – К.: ЦУЛ, 2010. – 207 с.
3. Рященко О. Л. Мистецтво жити без грошей / О. Л. Рященко // Дебет- Кредит. – 2009. № 50. С. 5-7.
4. Лігоненко Л.О., Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: Навч. посіб. – К.: Київ. Нац. Торг.-екон. ун-т., 2005. – 255с.
5. Бланк И. А. Управление финансовой стабилизацией предприятия. - К.: Эльга. Ника-Центр, 2003. - 468с.
6. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : [навч. посібник] / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
7. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 535 с
8. Коммерческое бюджетирование / Боcharов В. В. – СПб.: Питер, 2003. – 368 с.
9. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 485 с. – (Вища освіта XXI століття)
10. Пилецкая С. Т. Финансовые потоки и их классификация // Экономика промышленности. – 2003. - № 1. – С. 172–177.
11. Бригхем С. Основы финансового менеджменту: Пер. з англ. – Київ: Молодь, 1997. – 1000 с.
12. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. / Гл. ред. серии Я. В.Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.

References.

1. Tkachenko N. M. Teoretiko-metodologichni problemi formuvannya buxgalters'kogo obliku / N. M. Tkachenko. – K.: A.S.K., 2009. – 352 s.
2. Granova R. O. Groshovi koshti. Rozrahunki: Buxgalters'kii oblik / R. O. Granova. – K.: CUL, 2010. – 207s.
3. Ryaschenko O. L. Mistectvo zhyti bez groshei / O. L. Ryaschenko // Debet- Kredit. – 2009. № 50. S. 5-7.
4. Ligonenko L.O., Sitnik G.V. Upravlinnya groshovimi potokami: Navch. posib. – K.: Kiiiv. Nac. Torg.-ekon. un-t., 2005. – 255s.
5. Blank I. A. Upravlenie finansovoi stabilizatsiei predpriyatiya. - K.: El'ga. Nika-Centr, 2003. - 468s.
6. Tereschenko O.O. Finansova diyal'nist' sub'vektiv gosподaryuvannya : [navch. posibnik] / O.O. Tereschenko. – K.: KNEU, 2003. – 554 s.
7. Finansovii menedzhment: Pidruchnik / Ker. kol. avt. i nauk. red. prof. A. M. Podder'ogin. – K.: KNEU, 2005. – 535 s
8. Kommercheskoe byudzhetrovanie / Bocharov V. V. – SPb.: Piter, 2003. – 368 s.
9. Kovalenko L. O., Remn'ova L. M. Finansovii menedzhment: Navch. posib. – 2-ge vid., pererob. i dop. – K.: Znannya, 2005. – 485 s. – (Vischa osvita XXI stolittya)
10. Pilec'kaya S. T. Finansovye potoki i ix klassifikatsiya // Ekonomika promislovosti. – 2003. - № 1. – S. 172–177.
11. Brigxem E. Osnovi finansovogo menedzhmentu: Per. z angl. – Kiiiv: Molod', 1997. – 1000 s.
12. Van Xorn Dzh. K. Osnovy upravleniya finansami: Per. s angl. / Gl. red. serii YA. V.Sokolov. – M.: Finansy i statistika, 1999. – 800 s.

Стаття надійшла до редакції 18.07.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"